

= 'onbekende gebieden' =

ELSHOUTERS

Inleiding

De Elshouters zijn een onderdeel van het beekdal van de Dommel en zijn gelegen te Waalre. Hoe klein ze ook zijn, ze geven nog wel een indruk van hoe het vroeger eens geweest is. Daarom zijn ze zowel vanuit landschappelijk, ornithologisch als floristisch oogpunt zeer interessant. (en op nog meer niet genoemde gebieden.)

De kaart geeft een indruk van de ligging (inzet), begrenzing en tevens van de begroeiingstype.

Het gebied bestaat voornamelijk uit elzenbroekbos, ruigten en kleinschalige weilanden. Alleen het noordelijk stukje van het bekeken gebied is grootschalig en niet zo interessant. Hier ligt ook de "Volmolen" met camping, tevens centrum van de zandgrondkanoërs.

Ligging van het gebied

De Elshouters zijn gelegen aan de oostkant van de Dommel en ten westen van gehucht Loon (gem. Waalre). Het gebied ligt in uurhok 51-54

Landschap en de vegetatie.

De Elshouters zijn een onderdeel van het voor huidige begrippen nog vrij ongeschonden beekdal van de Dommel ten zuiden van Eindhoven. Het gebied ligt ten westen van het gehucht Loon en vormt hier nog een vrij ongeschonden geheel mee. We zien hier nog duidelijk de overgang van hogere gronden met de menselijke bebouwing en de zgn. bolle akkers, naar het lager gelegen gebied tegen de beek met zijn elzenbroekbossen en vochtige hooilandjes.

Het bosgedeelte bestaat voornamelijk uit vochtig elzenbroekbos en natte gedeelten dicht gegroeid met wilg. Dit laatste is wrs. een gevolg van het klot steken waardoor het met plaatsen zo nat werd dat alleen nog maar de wilg terug kwam en niet de els. Deze klotgaten zijn door dichtgroei met onderandere veenmos uitgegroeid tot ware drijftillen. Ook heeft men op twee plaatsen geprobeerd populieren aan te planten. Dit is op maar één plaats gelukt.

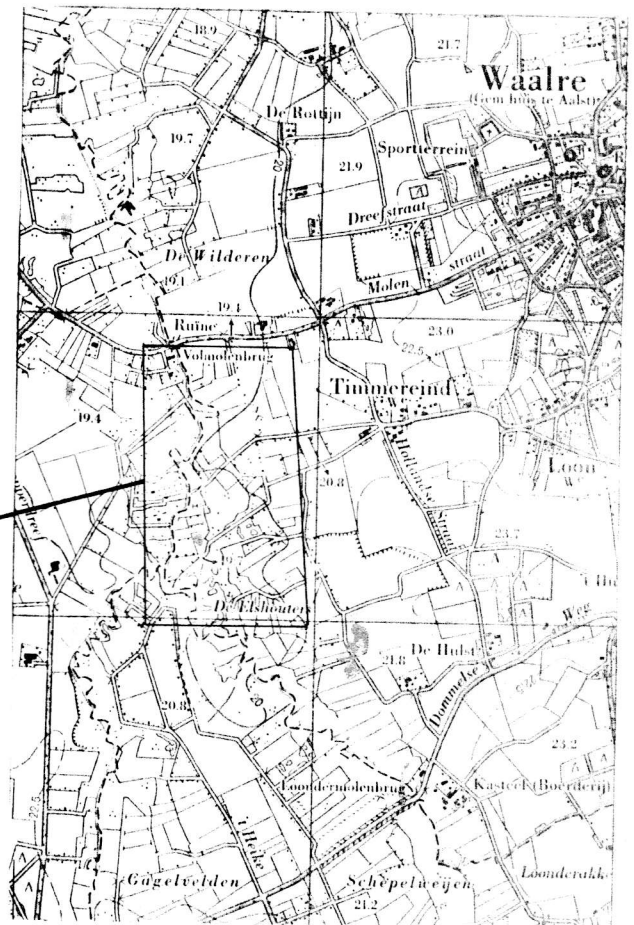
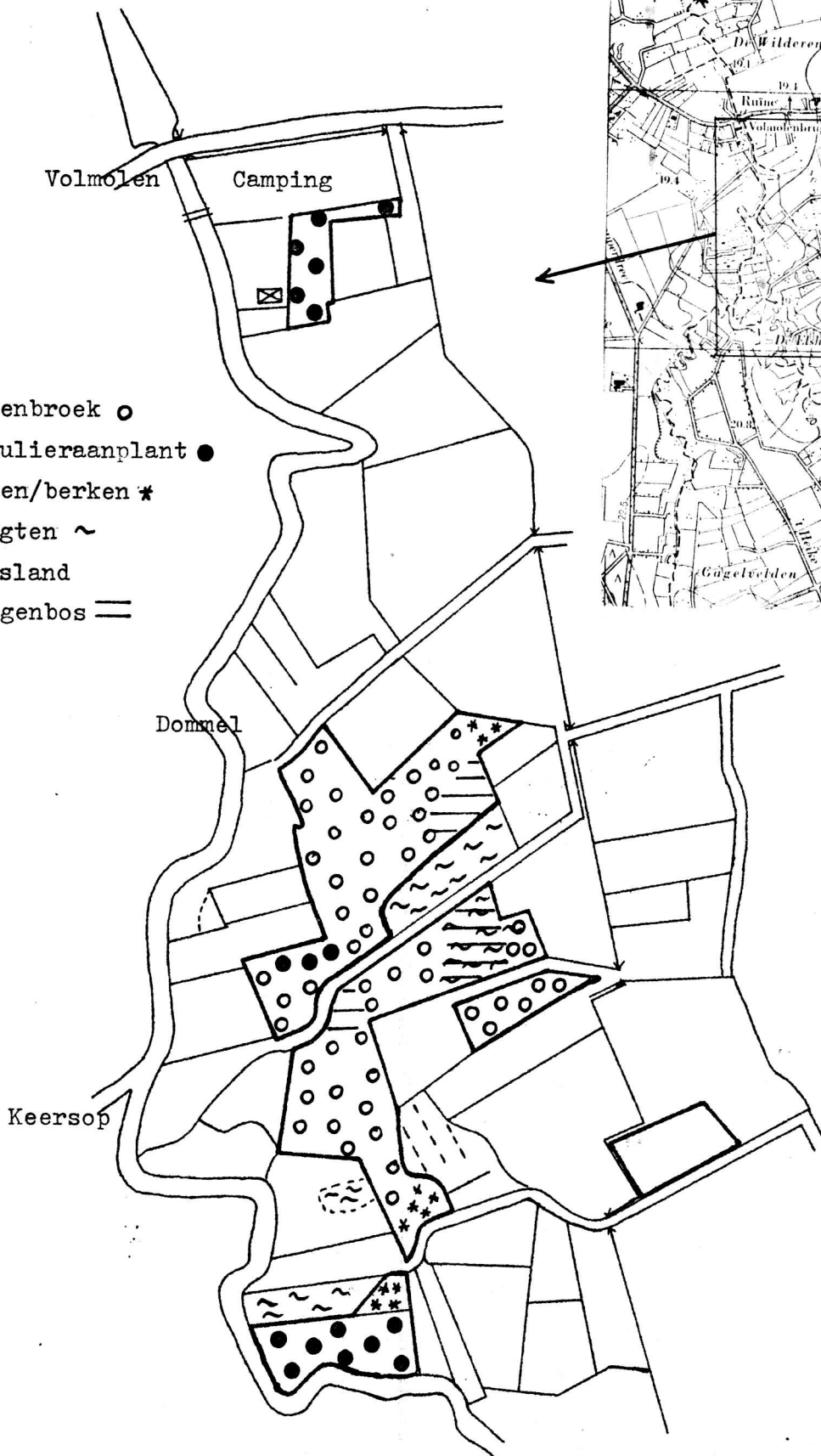
In het gebied liggen ook enkele ruigtenveldjes. Dit zijn voornamelijk uit Riet bestaande ruigten waar veel kruiden tussen groeien, o.a. Engelwortel, Moerasspirea en Gewone wederik.

Het meest interessant zijn de vochtige hooilandjes waarvan er enkele duidelijk uitspringen. Van 2 zal ik een globale beschrijving geven. Eén ligt in het zuiden van het gebied tegen de Dommel en bestaat uit 2 percelen. Eén perceel is erg vochtig (nat) met veel Dotterbloem en een klein stukje Riet. Vanwege het herhaaldelijk buiten zijn oeverstreden van de Dommel en de daar mee gepaard gaande bemesting (zeg maar verontreiniging) is dit stuk floristisch op een terug weg. Wat tot uitdrukking komt in het ineens verschijnen van pitrus en op de drogere wal langs de beek zelf Grote brandnetel. Het andere perceel ligt iets hoger en daardoor beter beschermd tegen de slechte invloeden van de Dommel. In dit grasland zien we een duidelijke overgang. Tegen de Dommel groeit voornamelijk Liesgras, in het midden allerlei grassen en kruiden en op het hoogste gedeelte vinden we de nog unieke situatie dat de Bosanemoon in grasland voorkomt. Het tweede perceel wat ik eigenlijk wil behandelen is niet meer. De eerste keer dat ik er kwam was het een uit zeggen bestaand stuk. In de daarop volgende winter werd het zo goed als mogelijk afgebrand. Het hogere gedeelte kreeg een begroeiing van vrn. Veldrus, Veldzuring en Kropaar. Het natte gedeelte wat ontsnapt was aan de brand behield zijn karakter met o.a. Veenpluis, Zompzegge en Snavelzegge. In de winter van '83/'84 werd het hooilandje geheel op zijn kop gezet. Sloten getrokken, omgeploegd en ingezaaid met rogge (en dat op zo'n nat stuk !?). Er werd een voederruif met hooi geplaatst. Dit alles werd gedaan door een of andere GUP die dacht hierdoor meer te kunnen "oogsten". Gelukkig broedde er geen fazant te meer om! Sinds de winter van '81/'82 worden er beheerswerkzaamheden gedaan, het betreft het afzet van de elzenopstand. Dit was wel nodig want oude boeren uit de omgeving zeiden me dat dit niet meer gebeurd was sinds WO II.

De vogels.

De meeste informatie over het broedvogelbestand is verkregen door inventarisaties in '82 en '83. Er werd geïnventariseerd volgens de integrale karterings methode. Aangezien de Elshouters voor mij niet naast de deur liggen zijn maar weinig bezoeken echt vroeg uit gevoerd. Dit zou enigszins gecorrigeerd kunnen worden door het aantal '82 16 bezoeken en in '83 10 bezoeken met twee aanvullings data. De resultaten zijn kritisch bekeken en omdat het over zulke kleine aantallen gaat wil ik er verder geen conclusies uit trekken.

ELSHOUTERS

Resultaten van de broedvogelinventarisaties '82 en '83.

SOORT	'82	'83	SOORT	'82	'83
Wilde eend	4	4	Nachtegaal	1	-
Wintertaling	1	0-1	Merel	5-6	4-5
Waterhoen	3-4	3-4	Zanglijster	2	1
Houtduif	2	1	Gr. lijster	0-1	-
Tortel	3	1-3	Spreeuw	1	1
Heggemus	2-3	1	Koolmees	9-10	4-5
Winterkoning	8-10	9-10	Pimpelmees	3-4	4-6
Roodborst	6-7	6-8	Matkop	3-4	1-3
Kl. karekiet	1	1	Staartmees	1	1
Bosrietzanger	1-2	0-1	Boomkruiper	1	0-1
Tuinfluit	4-6	6-7	Vink	0-1	0-1
Zwartkop	4	3-5	Rietgors	4-5	3
Grasmus	3	3	Vl. gaai	1	1
Fitis	7-8	4	Ekster	1	-
Tjiftjaf	10	6	Zw. kraai	1	-

Bespreking:

In de winter tussen deze jaren in, is in het gebied een naar verhouding vrij groot stuk bos afgezet. Ook het niet 's morgens vroeg maar veel later op de dag inventariseren (en ook 's avonds), Het verschil in intensiteit. Al deze factoren en wrs nog wel een paar bepalen het gevonden aantal en verschil over deze twee jaren.

Andere vogelsoorten die nog vermeldingswaardig zijn, zijn:

Koekoek; beide jaren werd er een vrouwtje gezien.

Waterral; in beide jaren werd in april 1x één exemplaar gehoord.

Ransuil; deze soort broedde in een naald bosje bij Loon. Ik heb hem meerdere malen in de Elshouters zien jagen.

Sperwer; ook hiervan kwam een exemplaar regelmatig in de Elshouters jagen.

Roodborsttapuit; hiervan broedde resp. 1 en 2 paar net ten zuiden van het gebeid.

De zoogdieren.

In verband met het landelijke project zoogdieren inventarisatie is in het gebied een inventarisatie van kleine zoogdieren gehouden. (juli '83).

Er werd gevangen met 69 vallen waarvan de meesten (53) trip-trapvallen waren. We hadden de vallen zo gezet om een zo goed mogelijke afspiegeling te krijgen van het muizenbestand.

In totaal zijn er 154 vangsten gedaan wat neerkomt op 67 verschillende individuen. Naast de muizen zijn er ook nog enkele naaktslakken, een gewone pad en enkele bruine kikkers gevangen in de vallen.

Andere zoogdieren die er werden gezien zijn: Ree, Woelrat, Konijn Haas en Bisamrat (zeker 1 nest in het gebied).

Resultaten inventarisatie kleine zoogdieren '83.

Rosse woelmuis; ♂ 19
 + 8

Aardmuis ; ♂ 16
 + 2

Bosmuis ; ♂ 13
 + 6

Dwergspitsmuis; 1 ex.

Bosspitsmuis ; 1 ex.

Uit de braakballen van de in de buurt wonende Ransuil zijn geen andere soorten naar voren gekomen die in het gebied aangetroffen zouden kunnen worden. Een mogelijke kandidaat is toch de Veldmuis, maar deze zal wel in de wegbermen van de omliggende wegen gevangen zijn.

Andere schepsels.

Zoals boven genoemd kruipen er ook bruine kikkers en padden rond. Ondanks het vele water en het verschillende keren scheppen zijn er in het gebied geen salamanders aangetroffen.

Vermeldenswaardig zijn het voorkomen van enkele beesten in en om de Dommel. Een daarvan is de Haft, die ik elk voorjaar enkele vliegend boven het water aantref.

Een ander insect wat bij minder vervuild water voorkomt is de libel *Calopteryx splendens* (beekster). Op 13-7-'83 werden er over een traject van ongeveer 175m 250 ♂♂ geteld!

Nawoord.

Hopelijk ben ik er in geslaagd om iets nuttigs op papier te zetten over een gebied wat sterk achteruit gaat door verkeerd beheer, vooral de boeren zijn er schuld aan. Alles, zelfs de laatste restjes,

moeten ontgonnen worden. Hoe klein het gebied ook is, het zou niet misstaan als het in handen kwam van een natuurbeschermingsorg.

Gelukkig heeft SBB al enkele percelen in beheer, waar de beheersmaatregelen door IVN-Waalre gedaan worden. Het afzetten van het elzenbroek is een zeer goede zaak. Alleen dat dit op initiatief van een particulier (en geen openhaardhout verzamelaar) moet gebeuren is natuurlijk jammer.

Ook wil ik alle mensen bedanken die gegevens geleverd hebben en/of meegeholpen hebben bij het muizen vangen.

Pieter Wouters

